

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Félévesen előfizetés ..... 10 k.
Három hónapra ..... 6 k.
Egy hónapra ..... 2 k.
Egy napra ..... 10 fillér.
Egyes szám ára 12 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kérésre készíti
adására vagy megőrzésére
vállalkozó.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalához intézendők.

1917. évfolyam 183. szám.

Nagyvárad

Péntek, 1917 augusztus 10.

A kárpáti arcvonalon kijutottunk a hegyekből.

A sajtóhadiszállás jelentése.

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) A sajtóhadiszállás jelenti: Az ellenség a kárpáti arcvonalon, a tölgyesi szorosától északra hátra húzódott és meglazult. A hegyekből való kijutást kikényszerítettük. Ygodónál 3 orosz zászlóalj támadását elfojtottuk. Romániában elértük a Susita vonalat, a Cusinu völgyében a románok hiába támadtak. Az isztróvi arcvonalon fokozott tűzértségi tűz, főleg a Kurszt fensíkon.

Olaszország nyilvánosságra hozza hadicéljait.

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) Genéből jelentik: Mikor Scarró visszatért Londonból, a kormány — hivatalos híradás szerint — nyilvánosságra fogja hozni Olaszország hadicéljait.

Hadik gróf a bécsi gazdasági tanácskozásokról.

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) Hadik János gróf nyilatkozott a Magyar Tudósítónak. Kijelentette, hogy a bécsi gazdasági tanácskozásokon különböző élelmezési kérdéseket beszéltek meg. Azon segítségről, amelyben Ausztriát Magyarország részesíteni fogja, a döntést későbbi időre halasztották el, amikor a kerületek áttekinthetők lesznek. Megcáfolja azokat a híreszteléseket, mintha Magyarország Németországnak is juttatott volna valamely gabonát. Ez a rossz termés folytán eddig nem volt lehetséges.

Az antant-konferenciát elnapolták.

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: A Reuter-ügynökség jelenti Londonból: A szövetségesek konferenciáját tegnap este elnapolták. A lapok szerint a konferencián a stockholmi gyűlésről tárgyaltak. A konferencia iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg, nagy tömeg gyűlt össze és nézte a konferencián résztvevők elutazását.

Lorbert Bernáth modern gépekkel berendezett

ékezer és aranyáru készítő műterme

f. évi augusztus 1-én Nagy Sándor-u. 2. sz. a. megnyilt.

Egyes szám ára 12 fillér.

Esterházy miniszterelnök a király előtt.

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Esterházy Móric gróf miniszterelnök ma kihallgatáson jelent meg a király előtt, aki kegyesen meghallgatta előterjesztéseit.

A Károlyi-párt nem egyezkedik a munkapárttal.

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) Cegléden szeptember 9-én nagy függetlenségi gyűlés lesz, amelyen gróf Károlyi Mihály újra meg fogja világítani külpolitikai és a választójog kérdésében elfoglalt álláspontját. A Károlyi-pártnak (az a meggyőződése, hogy ha a kormány alkudozásokba bocsátkozik a munkapárttal: kilépnek a kormányt támogató pártok közül.

Berchthold volt külügyminiszter az állítólagos potdami tanácskozásról.

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Félhivatalosan jelentik, hogy Berchthold Lipót gróf volt külügyminiszter egy nyilatkozatban megcáfolja az ellenséges és a semleges sajtó azon híresztelését, mely szerint 1914 július 5-én Potsdamban egy alkalmi haditanács volt, melyen Frigyes főherceg, Conrad báró, Tissa István gróf és ő vettek volna részt. A volt külügyminiszter megállapítja, hogy ez az állítás teljesen alaptalan.

Czernin külügyminiszter a német főhadiszálláson.

Budapest, aug. 9. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik félhivatalosan: Czernin gróf külügyminiszter kíséretével ma este a német főhadiszállásra utazott, ahonnan Berliabé fog utasítani, hogy viszonyos a kancellár bécsi látogatását.

A magyar nemzet nagysága.

Írta: dr. Molnár Imre nyug. jogtanár.

— Ötödik közlemény. —

Szépirodalmunk.

A Szépirodalom terén s a költészet világában csekély számunkat és örökös harcban állásunkat tekintve más államokhoz mérten versenytállónak maradtunk. Csak röviden említem Arany Jánosunkat, a nemzet igazi gondolkodását, annak érzéseit az egyszerűségben is oly hatalmasan visszatükröző íratalt.

Mit mondják Vörösmartyánkról, a magyar nyelv bübájos mesteréről; kinek versei, miní dallamos zenék felemeltek lelkünket, feltárva a nemzet előtt a magyar nyelvnek eddig sokak által nem ismert szépségeit.

Ha soha egyebet nem ír, az ő egyikéből Szózatánál a Hazánknak rendületlenül; a magyar nemzet ezen imádságoszerű költeményénél, melyet népünk jó és balsorsában egyenlő áhítattal énekel templomaiban, akkor is örök dícsőség övetszéná homlokát. Ez a nemzet lelkét egészben feltáró költemény, nem csak egy nagy kincs a magyarnak; de azaz a világirodalom egyetlen ilyen irányú költeménye sem vetekedhetik szépségében.

A Mindenható mint fényes meteor a csillagos égből adta a magyar nemzetnek Petőfi Sándort. Az emberi szabadságnak féket nem ismerő dainok, megéneklője; a szabadságot lángostorral korbácsolja, tüsténnyel megjelenés a mult század költészetének egén. Alig tűnik fel hazai életünk a fényes csillaga s már is megfosztott tőle bennünket a mindenható.

Szabadságot rajongó lelke parancsot követve meghal hazája szabadságáért, melyet költeményében: „párnák közt halni meg” stb. oly szépen előre megjövendőt. A nemzet évtizedeken át reménykedve várta visszatérését s nem tudott sokáig bele nyugodni értékes kincsének így titokzatos eltűnésébe. Költői extázissal írja ő: „Ha Európa a föld katarja, Magyarország a bokrétája rajta” s a nemzet nagyréssze hiszi e szavak igazságát.

Az egyszerűség homályából csaknem átmenet nélkül emelkedik a parnasus legmagasabb régióba Madáchunk Az ember tragédiája című helhetetlen munkájával. Magának a nagy Göthének Faustja s a honálysíthatja el Madáchunk gondolatainak a mélységeit. Bizonyos tekintetben még föltul is mulja a német nagy gondolkodót. Ő az emberi élet küzdelmeit, rejtett hányattásait rövidebben, öszszefoglalva s teljén még igazabban is állítja olvasóinak szemé elé.

A regényirodalom terén s a mai Jókaink az egész világon vezető nagyság. Képzelt tehetségének mesés alkotásait egyetlen nemzetnek írja sem multa felül. Fél századdal megelőzve a kort, a jövő század regényében megjósolja a mai világháború csodás légharcsát; oly megjelenítéssel festi az Areplánját, hogy látónki leírásának képei csaknem teljeseen megfelelnék légi küzdelmek mai valódiságának. Regényei megesszámíthatatlan köteteknek alakjai csaknem kizárólag hazai talájon mozognak s a magyar nemzet erkölcsi világának és szabadságszeretetének felülmulhatatlan festményei.

Az egész művelt meghajol Liszt Ferencnek csodáival határos zongorajátéka és talán még az is felülmuló zenei alkotásait előt.

Reményi Edénk hegédűjétének művészi műveltségét bámulattal élvezte a mult század közepének népe.

A cigányzene híre hódítólag járta be az egész Európát s a nyugati zenei művészet községe bámulva szemléli cigányaink zenei genialitását.

Zichy Géza grófnak félszáz zongorajátéka meghódította az embereket a leg-

kisebb gyönyör lakójától a királyok palotájáig. Emberi kultúrának nagyságát pedig háttérrel említi világháború sok ezer eszedült hőséje az ő elődével az emberi test hiányzó szerveinek pótolhatóságáról, melyeket saját eseményén eszemléltet legbamatat a szemesetlenek eszének lelkében feltámasztja az élet értékeségének mármár elveszni készülő hitét.

Még Apponyinkat se említettem, a hazafiai lelkeket ezavalnak bürs hatásával az extázisig fokozó szóoklali remekével; meg hódítván elleneségeinket a most ellenünk küzdő Amerikát.

De hát nem folytathatom. Öröm is taran kevés az, hogy hazán minden nagyságát felsorolhassam.

Hogy mi értéke van e nemzetnek az emberiség legnagyobb kincsének a szabadságnak szolgálatában; olvasd el eszr évszázad történelmünk bármely lapját s nem fogsz találni nemzetet hosszabbon, mely rajongó szabadságszeretőkkel áldozataként oly bőséggel ontotta volna véréit legdrágább kincseket a haza ifjúságának, a századok magasztalatlán sorozatában.

Servituti obnoxius mondja róla egyik történelmi írója, szolgálatot el nem tűző.

E szeretete a szabadságnak nemcsak a magyar fajra, hanem a magyar föld minden lakójára kiterjed. Ennek a nagy igazság érzetünknek közönös, hogy a szóban elismerésként népfajának elismerését kívánjuk tudtuk és hogy az ellenséges legatások száradó kísérletei dacára, ők a magyar hazához való hűségben megmaradtak s a haza megmentéséért vívott harcokban a magyarság oldalán hűségesen kitartottak s fiait kirozóit vérével hazánk szabadságát támogaták. A magyar haza megmentésére szorgosított ellenségeink a mi nemzetiségünk hűtlenségére alapították győzelmi reményeiket s ebben csalódva veszték el verez játékukat.

Panaszok egy városi hentesüzlet ellen.

Nagyvárad város egyes közéletelmzési szervezetei ellen az utóbbi időben a község köréből panaszok érkeznek hozzánk. Bűzös, romlott szirokat, fergekkel teli lisztet hoznak be hozzánk, mások arról panaszkodnak, hogy a városi üzletekben alkalmazott kiszolgáló személyzet nemcsak udvariatlan, mindezen előékenységgel megköt, hanem határozottan goromba, durva és embertelen. Hiszen csak a legutóbb igazolódott be, hogy egy vadót, az egyik városi üzletből a szó teljes értelmében minden ok nélkül egyszerűen kipofoztak. Az is általános panasz, hogy a nyár közepén eseket az üzleteket reggel 7 órakor nyitják ki, holott most, amikor hajnali 4 órakor már megkezdődött a nap: nyithatnak kicsit korábban, talán 6 órakor, vagy fél hétkor. De még 7 órakor sem nyitják, amint az alább ki fog derülni.

Különösen sok a panasz a Róza s Szaniszló és Ud utca sarkán levő városi hentesüzlet ellen, amelynek kiszolgálója, de különösen a pénztárnál ülő nő bánásmódjáról felháborodva beszélnek az arra lakók.

Meg akarván győződni a panaszok jogoságáról tegnap reggel megjelentünk a kirhaditált üzlet előtt. Reggel 7 óra, tehát a szokásos nyitási idő volt. Az üzlet előtt 30-40 ember, várják a nyitást. Közben negyed 8 óra lesz, az ajtó még mindig zárva, eljön a fél 8 is, az ajtó nem nyílik. Várakozás közben feltűnik, hogy az udvar felől ajtón 3-4 felusi paraszt assz-

zony megrakott kosarakkal besomfordál. A várakozók magyarássák:

— Ezek nem ide valók, szirjegyük sincs, de minden reggel még nyitás előtt ezek mindent kapnak.

Igaz e, vagy nem? Nem tudjuk, nem is állítjuk, de tény az, hogy mikor háromnegyed 8 óra felé meguzva a várást, a hátulbó ajtón mi is besomfordálunk.

Barátságosan hang fogad:

— Még nincs nyitás!

Magyarázni, eszetszólal próbálnak, hogy 7 óra már elmúlt, hogy 8 órára hivatalban kell lennünk stb.

Nincs kégyelem: ki, kifelé! 7 óra ugyan már elmúlt, de nincs itt a pénztáros, nem lehet nyitni. Várjunk. Erre ki vágjuk az adu, ujságírók vagyunk. Bemutatkozunk. Kicsit halkabb hang, felkerül a hang'ozó. Kezdődik:

— Igaz e kérem, hogy itt napról napra nem lehet húst kapni, mert aki kér, mindig, de minden nap nap után azt a választ kapja, hogy nincs hús, mert ami van, az kell N. N. urnak, meg más uraknak. Igaz? Megkérdezzük az üzlet vezetőjét az illető urtól?

— Igaz. Tessék megkérdezni.

No, majd utána járunk.

Azt is megkérdeztük, igaz-e, hogy a pénztárnál ülő nő, akit a Szent János-utcai üzletből ép túrheteretlen modora miatt kellett ide helyezni: itt is durva módon zavarja a ki az üzletből azokat, akik neki nem tesszenek? Kiszavarja azért, mert jó napot köszönt, kezét csókolom helyett, kiszavarja azért, mert a 2 korona nem egészen új, hanem meg van szakadva, kiszavarja azért, mert 5 korona 13 fillér helyett 5 korona 14 fillért ad át azaz, hogy ha nincs vissza, az 1 fillér itt is maradhat.

Kiszavarja, hogy ne telekódjon, hogy ne pspir, hanem eszetszólal fizessen, hogy ne hagyja ott a fillért, hanem hozzon pont 5 korona 13 fillért. Igaz ez? mert a szemben levő gyógyszerész nem győzi már azon szemesetlenek pénztét felváltogatni, akiket ez a nagyhatalmu nő kiszavargat.

Azt mondja a kiszolgáló:

— Igaz kérem, hogy a pénztárosnő idáges, de nem ő az oka, mert délután 3 órakor a pénzzel lassamol, egy fillérje se marad, az esztszól ur mind elvisszi.

(Esztszól ur! 1-2 korona váltópénzt hagyjon a kasszában, haad legyen váltópénz, hátha így kevésbbé lesz önagysága idages?)

Ezek után pedig tüstelenül kérjük Lukács Odón polgármesterhelyettesét, akiről már sokszor beszélyosodott, hogy erős kézzel tud és szokott is rendet teremteni, hogy gondoskodását a szegényebb néposztályoktól lakott Róza is terjesse ki. Leheteretlen állapot az, hogy az amugy is késői 7 órai nyitás helyett a pénztárosnő kégyelme miatt háromnegyed 8 órakor még ne lehetesen kinyitni egy, a község pénztárból, a községért fenntartott üzletet és túrheteretlen állapot az, hogy a község pénztárból fizetett alkalmazott goromba legyen.

* Etadó Bethlen és Kaszárnya-utca sarkán egy italmórészel ellátott üzletház előnyös fizetési feltételekkel. Általános Takarékpénztár r.-t. Nagyvárad, Bimert-tér 2.

Mackensen győzelme Foksaninál.

Keleti harcok. Budapest, augusztus 9. (Hivatalos) Mackensen vezértábornagy hadserege A románok és oroszok arra irányuló kísérletei, hogy a németeknek Foksanitól északra kivívott sikereit erős tömegtámadásokkal ellensúlyozzák, teljesen megbiusultak. Az ellenség tegnap estig foglyokban 50 tisztet, 3800 főnyi légénységet, azonkívül 17 ágyút és 50-nél több géppuskát és aknavetőt veszített.

József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala. Rohr báró vezérezredesnek, keleti magyar határon harcoló hadseregénél tegnap csaknem valamennyi arcvonalszakaszon kedvező lefolyású harcokra került a sor, amelyek számunkra területnyereséggel jártak. Az ellenség heves támadásait véresen visszavertük.

Bukovina déli részében lovasságunk több napos kemény küzdelem után Wamanál elragadott az oroszoktól két egymás mellett fekvő magaslati állást és Gurahomora irányában nyomul előre. Tovább északra a helyzet lényegesen nem változott.

Olasz és délkeleti harcok. Budapest, aug. 9. (Hivatalos.) Nincs jelenteni való. *A vesérkar főnöke.*

Az olasz offenzíva megkezdődött.

Közeledünk Gurahomorához.

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) A Sajtóhadiszállásról jelentik: Az olaszok Alberedonál átkiáltották lövészárkainkba, hogy az olasz offenzíva megkezdődött, eddig 11600 foglyot ejtettek, csapataink tehát adják meg magukat.

Bukovinában heves ellenállás ellenére sikereinket tovább fejlesztük. Közeledünk Gurahomorához. Szereth város környékén az oroszok hevesen ellenállanak.

A Kamina-Podolsk-vonal és Moldva kiürítése

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) Stockholmtól jelentik: Kornilov tábornok garancsára az oroszok megkezdték a Kamina-Podolsk vonal kiürítését. Chotin várost a hatóságok már elhagyták. A Dnyeszter mindkét partján a készletek lángokban állnak, mert a visszavonuló oroszok az el nem szállított készleteket felgyújtották.

A vérbefult flandriai offenzíva.

Berlin, augusztus 9. A nagyfőhadiszállás jelentik:

Nyugati harcok.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy hadserege Délutánig kedvezőtlen kilátási viszonyok megakadályozták az élénk támadást. Flandriában este fokozódott ismét a tüzéségi harc, éjjel is nagyfokú maradt és némely szakaszon, különösen Bixschottól Hollabaekig és a tengerparton igen rendkívül hevességet ért el. A gyalogság nem támadott. Egy Hoogénél előretörő angol felderítő osztagot visszavertünk.

Az Artoisban, Lens két oldalán a tüzés fokozódott. Az ellenség erőszakos földértételei itt is sikertelenek maradtak.

A többi hadseregnél a harcok tevékenység, amely este sok helyütt megélenkült, a megszorított határok közt maradt.

3300 hadifogoly, 50 tiszt és 17 ágyú a zsákmány Foksaninál.

Keleti harcok.

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala. Nem volt különös esemény.

József főherceg vezérezredes arcvonala. Az Erdős Kárpátokban és Morva-

ország nyugati részének határhadseregjeiben eredményes harcok tevékenységet fejtettünk ki. Néhány szakaszon vonalainkat előretoltuk és az ellenség erős ellen támadásait visszavertük.

Mackensen vezértábornagy hadserege. A helyzet kedvezően fejlődött. Az oroszok és románok tömegtámadásokban nagy erőket vetettek tükbe, hogy csapatainktól a Foksanitól északra kivívott és tegnap is lényegesen gyarapított területnyereséget elragadják. Az ellenség a legnagyobb véres veszteséget szenvedte. A foglyok száma 50 tisztra és 3800 főnyi légénységre, a zsákmány 17 löveg és több mint 50 géppuskára és aknavetőre emelkedett.

Macedóniai front.

Nincs újrag.

Ludendorff, első főhadiszállásvezető.

Wolff ügynökség esti jelentése

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Wolff ügynökség jelenti 9-én este: Nyugaton nem történt különös esemény. Keleten sikeres harcok folynak Bukovinában és Moldvában.

Ügyvédek és magántisztviselők szövetkezete.

Az ügyvédi kamara üléstermében előértekezletet tartottak az ügyvédek és magántisztviselők, melyben a megalakítandó „Ügyvédek és magántisztviselők szövetkezete” nek megalakításának módjait beszélték meg. Az értekezleten az ügyvédek és a magántisztviselők nagy számmal jelentek meg.

Az értekezletet dr. Papp Károly ügyvéd nyitotta meg, választa a szövetkezeti eszmé nagy fontosságát különösen az ügyvédek és a magántisztviselők szempontjából. Ez a társadalmi osztály ma a legkevésbébb tökérevel rendelkezik a legjobban érsi a drágaság nyomtasztó sulyát, holott nagy számukról fogva — ha egyesülnek — oly hatalmas erőt képviselhetnek, mely jelentős előnyöket biztosítana részükre. Indítványozta, hogy alkítsák meg a szövetkezetet, melybe a tagok 50 koronás üslétrészekkel lépének be.

Dr. Thury Kálmán ügyvédi kamara elnök örömmel üdvözlöi az eszmét, mely hivatva van az ügyvédeken segíteni.

Dr. Katz Béla bejelenti a feministák és a magántisztviselők megbízásából, hogy ők is örömmel támogatják a megalakítandó szövetkezetet. A Berettyó ármentesítő és a Sáros Körös ármentesítő társulatok tisztviselői szintén bejelentették hozzájárulásukat.

Dr. Pelle János kifejtette annak a fontosságát, hogy a szövetkezet kieszközölheti az Országos Közéletelmzési Hivataltól azt az engedélyt, hogy a szövetkezet a tagjai részére szükséges kuzamennyiséget más törvényhatóság területén is beszerezhesse. Szükségesnek látja a mielőbbi megalakulást, hogy a szövetkezet ebben az irányban a kellő lépéseket időjében megtehesse.

Haranghy Endre, a „Hargya” szövetkezet nagyváradi kirendeltségének főnöke nyújtott ezután értékes tájékoztatást az értekezletnek a szövetkezet működésének módjáról.

Kimondotta az értekezlet, hogy aláírási listát bocsát ki a szövetkezetbe belépők számára. Minden tag 50 koronás üslétrészt juttat a szonkivül semmi kötelezettség nem terheli. Meglátta ezután az értekezlet dr. Thury Kálmán, dr. Papp Károly és dr. Pelle János ügyvédek, hogy járjanak el Lukács Odön polgármesterhelyettes, főjegyzőnél annak kieszközölése végett, hogy a szövetkezet a választól járó élelőcikkeket tagjai részére egy hónpra előre megkaphassa.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függöny, kézimunka, kelengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyműhelyében Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi fizetel 14—69.

Megkegyelmeztek a százados fáknak.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnapi közgyűlésének egyik legérdekesebb tárgya volt a Rulikovszky-uton levő százados fák kirtására vonatkozó tanácsai előterjesztése. Mióta a tanács szándéka köztudomású lett, több ízben rámutattunk a tanács ezen tervének abszurd voltára, tegnap pedig veszérelkünkben hívtuk fel erre a vandálműsura a bizottsági tagok figyelmét.

Figyelmeztetésünk a szép iránt érdeklélő bíró városatyáknál visszhangra talált a utját állíták, hogy Nagyvárad legszebb fasorát vandál módra kipusztítsák.

Nagyobb vita volt még a színházi szerződés meghosszabbításánál, de a többség itt is felismerte a város érdekét s a szerint határozott.

A közgyűlést ma pénteken fejezik be.

A tegnapi tanácskozás lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnökölt.

A polgármester havi jelentését és az ebben közölt jelentéseket tudomásul vették.

A magántisztviselők helyzete.

Szeged város feliratát a kereskedelmi alkalmazottak fizetésrendezés tárgyában pártolásra ajánlotta a tanács.

Dr. Perczel Adolf oszálkoszik, hogy a keresk. alkalmazottak és magántisztviselők a kormánytól várják a segítséget, holott maguknak kellett volna szerzeskedni. Maguk tegyenek meg saját érdekében mindent.

Rácz Jakab szerint a magántisztviselők helyzete javult; a hadseregállítással foglalkozó gyárak felismerték a fizetéseket. Ha panasz van, erre egy bizottság áll rendelkezésre.

Schwarcz Izidor már néstelen van. A kisebb cégek legtöbbjénél nagyon rossz a magántisztviselők helyzete. Ezért szükséges Szeged feliratának pártolása. A régi törvény hiányos intézkedése a felmondásokra ma is fennáll s ennek most a háboru alatt és után fokozottabban érzik a hátrányát.

Szabad gyülekezés és sztrájk.

Dr. Perczel Adolf indítványozza, hogy a felirathoz kérje a város, hogy mindazon üzemek alkalmazottai részére, amely üzemek nem dolgoznak a hadsereg részére, adja meg a kormány a szabad gyülekezési és a szabad sztrájk jogot.

Dr. Medvigy Gábor a szóban levő kérdést társadalmi kérdésnek tekint: ez a tőke és munka harca. Ha nem volna háboru, nem szólalna fel, a kormány tegyen saját belátása szerint. De ma, mikor az ipar és kereskedelem szűkül, szarancsélenség volna a sztrájkjogot felszabadítani. Nyíltan hangoztatják, hogy ha nem lesz béke, megtalálják a módját, hogy azt kikényszerítsék. Ilyen hangok mellett nagy szerencsétlenségnek tartaná a gyülekezési és sztrájkjogot szabad járá sorsát.

Bíró Márk rámutat, hogy Nagyváradon 6000 magánalkalmazott kétharmadának havi 140 K a fizetése.

A tanács javaslatát elfogadták.

A vámok fellemlése.

A városi tanács javaslatot terjesztett elő a közvetlám és helypénzekről szóló szabályzat egyes tételeinek emelése tárgyában. Többet szólaltak fel.

Löwenstein Zsigmond a gyalog hosott áruk vámját 8 fillér helyett 20 fillérra indítványozza fellemleni.

Veiszlovits Gyula szerint az állatok után a vámot a mai viszonyokhoz mérten magasabbra kell emelni. Helyesnek el ezért most a határozathozatelt.

Dr. Friedländer Samu adatkot kér, hogy minő bevétel volt az elmúlt években azon ölkékből, amelyek vámját most emelni akarják.

Komlóssy József hivatkozik arra, hogy piacunk förgőme megnyebe visszacsúszott.

Balogh Döme hibáztatja a tanácsot, hogy már éveket ezelőtt nem emelték a vámkot, mikor a visszaesés kezdődött. De indítványozza, hogy csak a háboru tartamaára emeljék fel a vámtételeket.

Dr. Perczel Adolf elbeszi a legszükségesebb élelmiszekek behozatali vámjának emelését, mert az eladó sokszorosan áthárítja azt a fogyasztóra.

A tett indítványok möllözésével a tanács javaslatát fogadták el.

A elpöjavitő műhelyek felállítására vonatkozó tanácsai javaslatot hozászkolás nélkül elfogadták a Lukács Ödön főjegyző megjelölésével.

A vámörlési százaléok.

A tanács előterjesztést tett, hogy a vámörlési százaléokot 10 százalékosra állapítsák meg.

Schwarcz Izidor a Korpa Központ eljárását kifogásolja. Az állatokat nem lehet fenntartani, miért is kívánja, hogy az itt örölt gabona korpáját ne vigyék el Nagyváradról.

Balogh Döme indítványozza, hogy a vámörlési százaléokát 6 százalékosra állapítsák meg a azt pénzben fizessék.

Lukács Ödön éppu a közönség érdekében kéri a 10 százaléok megállapítását, mert másként lehetetlenülé válnék lit öröltetel. A termésből adott vám elöyösebb a pénzbeli fizetésnél. Nagyváradon is csak ugy volt az utóbbi időben liast, mert a 10 százalékos vámból fadeste a kormány az itteni létszükségleteit. A korpa felett a Korpa Központ rendelkezik.

Veiszlovits Gyula abszurdumnak tartja a 10 százalékos vámot s indítványozza, hogy az 8 százalékosra állapítsák meg.

Balogh Döme kérését hiányokat, vizsszólásokat hoz fel, melyek a városi raktárban fordultak elő. A busát összekeverték a gerstellal.

Lukács Ödön előlja Balogh Döme állításait.

Dr. Medvigy Gábor meggondolatlannak jelenti ki Balogh Döme állításait. A városi raktárakban busa nincs is.

Százados fák kipusztítása.

A városi tanács felhatalmazást kéri a közgyűléstől, hogy a Rulikovszky-uton levő fákat kivágathassa s a kivágott fákat értékesíthesse s a befolyó összegből az egész utat ujból beföldösse.

Hosszu, érdekes vita indult meg a tanács javaslatát felett.

Dr. Hoványi Gyula a leghatározottabban ellenez a javaslatot. Minden város érdeke, hogy minél több fa legyen. Ezzel a gyönyörű fasorral díszkedhetünk s ha azt

kivágjuk, 50—60 évig várhatunk, míg az újak megfőnek. Magánata most is a szép fasort; csak jórésze kőris, szil és nyírfa, amelynek értékes faanyaga többet ér 100,000 koronánál. Ha bels is megnének a kivágásba, egyenkint állapítsák meg a faemennyiségét és az értéket. A fákat nem pusztítani de szaporítani kell. Ha népligetet akarunk, ott van a Facános, lőpjenek érintkezésbe a nagyvárad püspökkel. A jövőre kell dolgoznunk. Vegyék le az ügyet a napirendről; de ha azt el nem fogadják, akkor is egyenkint mutassák ki a kivágandó fák köbirtalmát és értékét.

Dr. Friedländer Samu elfogadja a tanács indítványát. Mikor a Rhédey-kert százados fát kivágták, 6 is sajnálta a 6 év múlva örült, hogy mily szépek lettek a helyettük ültetett fák. Korhadtt fákra nincs szükség. Gondoljunk a jövőre.

Rimler Károly fellemlíti, hogy a király írtáskor vágták ki a Rhédey kert fát. Akkor is tiltakoztak ellene s most ott van a messze híres hárs-ötáutunk. A Hadapródikola parancsnoka kéri, hogy legalább a száraz galyakat vágjuk le a szóban levő fákról. A kőrisfa nem sőtáynak való: piszkos, bűzös és nem árnyékos. Csak a korhadtt fákat akarják kivágni, a többi megmarad s bűztetésével szép lesz az utvonat. Az a kérdés, megvárjuk e míg a fák teljesen elkorhadnak és értéktelenné válnak, most pedig aranyat érnek.

Balogh Döme siraalmasnak tartja, hogy a Rhédey kertben is kivágták a hatalmas fákat. A városi felekele is elpusztult. Góf Radéy adományozta a kertet s 12000 korona alapot tett a fenntartására. Hol ez az alap?

Dr. Hoványi Gyula: a polgármester most csak a korhadtt fákat említi, de a tanács javaslata az összes fákról szól. A kiölt fákat távolítsák el, de a többit hagyják meg. 10—15 a kivágandó, a többi éltető. Ha 50 év múlva 50 darab marad meg belőlük, az is dícsősegtűk lesz, hogy mit már századokkal ezelőt is így gondolkodtunk állásról. Előbbi indítványát megismételi.

Dr. Medvigy Gábor a polgármester szavából látja, hogy csak a túlélt fák kivágásáról van szó. Az lenne a helyes, ha egy bizottság küldetését ki s ennek az írtáskor nélkül ne vágjanak ki egy fát sem. Ebbé Hoványi Gyula is beleenyogodott. Indítványozza, hogy egy bizottság intézkedése alapján a szükséghez mérten vágják ki a fákat.

Veiszlovits Gyula pártolja Medvigy indítványát.

Dr. Stokker József csak a korhadtt fák kivágását fogadja el. Az 500-ból alig lesz 50 ilyen. Bűszkedgőaknek tartja, hogy ez a sőtáynak van s nem lehet engedni, hogy ezek helyén csak 25—30 év múlva legyen árnyék. Az egész javaslat visszautasítását kívánja.

Rimler Károly: Teoni kell valamit. Helyesli, egy bizottság kiküldését, amely szakértőkkel állapítsa meg, hogy melyik fát kell kivágni.

Schwarcz Izidor a Medvigy indítványát fogadja el; ne bízzuk a dolgot a tanácsra, mert az több fát vágatna ki.

Kocsán János szükségesnek tartja, hogy a bizottság egósíttes ki magát szakértővel, aki csak érdess lehet.

Dr. Hoványi Gyula szerint a törvényhatóság akarata, hogy csak a korhadt fák vágassanak ki, s a bizottság kiküldésével ez teljesedésbe megy.

Siket Trajsa más város példájára hivatkozva, rámutat az itteni parkok, terek elhanyagolt állapotára. Düh fogja el az embert, ha látja, hogy sításkertek, hogy néznek ki. A Museum-úton szép elősörény volt, most szemét és bűz van; a Banyitay-liget por, piszok; a fák kiforrva; bitang jószág minden. Ha szeretik a fát, gondoljanak is rája.

Materny Irma pénzkérdést lát ennél is. Kifogásolták, mikor évenként 6000 forintot adtak ki a sításterék gondozására. Nem 6000 kell, de jóval több erre a célra. Hibázott a tanács, hogy előbb nem terjesztett elő javaslatot a terek fenntartására. Elfogadja Medvigy indítványát s a terekre névessé programot adjon a tanács. Ami fákat most kipusztítani akarnak, a szép iránt érzéssel bíró Bachkorszakkal hivatkozások ültetést.

A körgyűlés ezután elfogadta dr. Hoványi Gyula és dr. Medvigy Gábor indítványát s a bizottságba dr. Hoványi Gyula, Bíró Márk, dr. Molnár Imre, Halász Gyula, dr. Stokker József, Cséglédy János, Komlóssy József és Köszeghy József küldeték ki, ezekértől pedig a nagyvárad kir. erdőhivatali eszközöszegelt kéri fel.

A színházi szerződés meghosszabbítása.

A tanács előterjesztette az Erdélyi Miklós igazgatóval kötött színházi szerződésnek 1920 augusztus 31 ig leendő meghosszabbítása iránt javaslatát.

Dr. Friedländer Samu tagadja, hogy a színház kulturintézet, mert az nem egyéb ültetől. Indítványozza, hogy a szerződés meghosszabbítása mellett adjanak jogot az igazgatónak, hogy a helyáratat 50 százalékkal felemelhesse, de az eddigiekben felül fizessen évenként a városnak 60.000 koronát.

Dr. Perczel Adólf szintén ezt vallja, hogy a színház nem kultur intézet, de ültet az igazgatónak. A színház a város legjobban szituált lakosságának kulturális igényeit elégíti ki. Ehes emberek nem mennek a színházba. Csatlakozik Friedländer indítványához.

Dr. Medvigy Gábor tagadja, hogy a színház ültet. Budapest és az állam is milliókat költ színházakra. A színház az egész életét szentelte a kultúrának s ezeket akar. Ugy véli, hogy a kultúra szenvedne a Friedländer indítványa által. Ültet a színház, mert az idegen forgalom soha sem volt oly nagy Váradon, mint most. Hogy telve van a színház, ennek a háboru az okozója. Hogy pedig csupa idegen arckot látni a színházban, ennek oka az, mert a középpesti társulat nem telik színházra. Lehet, hogy a háboru után a törvényeségi bíró is elmozg egyenesen egy hóaspban a színházba, de ha 50 százalékkal emelik a helyáratat, a középpesti társulat hi lesz rekesztve a színházból. Friedländer indítványa kiküldésével magát csakugyan a kultúrát. A tanács javaslatát fogadja el.

Dr. Friedländer Samu újból hangsúlyozza, hogy a színház ma követség kultúra terjesztő, mint volt. Francia szellemesség és német színházgond kerül előadásra. A

népshimnusz letölt. A kultúrával csak takarékosnak.

Kocsán János nem fogadja el Friedländer indítványát, mert kérésbe vonja annak alaposágát. Még ha volna is napi 1500 korona bevétel az igazgatónak, akkor sem felelhetne 60.000 koronát a városnak. Adják vissza az egész ügyet a tanácsnak, hogy újból tárgyaljon s még az eddigi 20 százalékos áramelést is töröljék.

Rimler Károly felvilágosítja Friedländer, s rámutat, hogy a tanács nem remélt eredményt érni el. Eddig 26000 koronát fizetett évenként a színházra a város, most pedig 23600 K-t kap az igazgatótól. Most semmi sem fog kerülni a városnak a színház O yaa igazgató nimor, aki 55 százalékos helyár felemelésbe belamenne.

Veiszlovits Gyula elfogadja a javaslatot, ha az ültet fenntartását is az igazgató viseli s a várost semmi kiadás nem terheli.

A tanács javaslatát elfogadták.

Ezután

az interpellációkra

került a sor.

Dr. Grosz Menyhért a bérkocsisok lovalnak takarmányával való ellátását sűrűbben közelebbről, mert a legutolsóbb betegségi esetekben sem tudnak az orvosok bérkocsit kapni.

Lukács Ödön isméri a helyt s a lehetőségben képet intézkedik.

Dr. Perczel Adólf a piaci ártalmatlanítás hiányát sorolja fel; a hatósági ellenőrzés, az árak nyilvánosságára hozása a legfontosabb. Más városban rend van. Pl. Szatmáron csak asztaloknál árulnak élelmiszert, ott van az ár a mérleg és a tarifa. Átkudál nem kell. Nálunk pedig elrajtva, eltekerve van s ha kéri, mi az ár, „el van adva”, válaszolják a kofák. Ha rendört hívnak, az nem avatkozik bele. Es szűgyen Nagyváradra. A polgármesteriől kér orvoslát.

Rimler Károly kijelenti, hogy a legközelebbi rendelőleg intézkedik a főzpitányról.

Balogh Dóme hibáztatja, hogy az ültetben semhol nincsenek kiát az árak. Es ővben sokkal jobb teradás volt, mint tavaly. Kéri, hogy a régi listát és honyóradag kiadását szétbontják ki.

Lukács Ödön válaszolt. Várolja az állapókat. Márciusig havonként 70 vagon listát kapott a város, de ezóta csak 45 vagonnal havonként. Ezért kellett napi 240 gramról 160 ra leszállítani. Es is csak a takarékos gazdálkodás miatt lehetett, mert a 45 vagonból 120 gram elig jutott volna. A tanács irában, táviratban kérte, hogy emeljék fel az adókat. Júliusban 50 vagon jött: egyben azt válaszolják, hogy kész let nincs, de feladás tessiv, hogy a közönséget az új termésig ellássa. Beszűll a kritikát, de előbb szarvasnak információ. Aug. 15 től havi 7 kiló listát jár havonként és eseményenként, ami mintegy napi 230 gramnak felel meg. Est is kevesen tartja s kériék a feladását s erre kiátás is van.

Balogh Dóme végül a hadisegélyek felemelését sürgette. Van s erre lehetőség.

Rimler Károly megígérte, hogy a felémelés iránt minden lehetőt elkövet.

A még hátralévő ügyek tárgyalását ma, pénteksa délután folytatják.

* Ujsághordónóket felvesz a Tiszántúli kiadóhivatala.

* 140-es cukorka, csokoládé áru, likőrök, konyak, tököly, szilvium, seprő, rumok, borok, gyümölcsök (1/2 kgr. üvegekben) nyárból és kisimayben kapható ASZÓDI MIHÁLY Kossuth-utca Sas palota.

Hol nyaralnak a nagyváradiak?

Nagyözött nők utaznak a fürdőhelyekre.

Sokat látunk, akiket nem látunk. Ezek a nyars, nyars, nyaralót, ezek a boldog emberek, akik elmehetnek felejteni a háborus nyomorúságot, a krumplinsikkalúságot, szalámbiányt, amely szombaton megssűnik, a diunye maximális áron felül megjelenését és az egész közéletet.

Hol nyaralnak a nagyváradiak, hova utaztak? Ezzel a kérdéssel fordultunk a nagyvárad Városi Menetjegyiroda vezetőjéhez, Reményi Vilmoshoz, aki így válaszolt:

Az idei nyári időny alatt külföldi fürdő és üdülőhelyekre Nagyváradról kevesen utaztak, természetesen csak Ausztráliába és Németországba. Kiadtunk 3 jegyet Naulheim és 8 jegyet különböző más német fürdőhelyre.

Közönségünk — ugyazólván tömegesen látogatja a Tátrában levő üdülőhelyeket, elsősorban Alsó és Felső Tátrafürdet, Tátralomnicot, Csorbát, azután Koritnicot, Tátra-Széplakot, Barlangligetet. Igen sokan mentek Birtára.

Akik a Tátrában nem kaptak lakást — mert az összes szállodákat, villákat és magánlakásokat állandóan előre lefoglalják — azok a Balaton-meni üdülőhelyekre mentek.

Sokan utaztak Buziásfürdőre, Marilla völgyre és Harkulesfürdő Mehádiára.

Az erdélyi fürdők közül kizárólag Vizaknafürdő szerepel, a többi erdélyi fürdő — a háborus viszonyok folytán — teljesen kikapcsolódott a forgalomból.

Az osztrák fürdőkbe sokan utaztak, elsősorban szerepel a cseh Marienbad, azután Karlsbad és Franzensbad.

A Salzkammergutba — tekintettel a nehéz élelmiszeri viszonyokra — kevesen mentek, főleg Gasteinbe, Isch'be és Hallba.

A Tátrába közvetlen menetjegyekkel és Budapesten át való utazással utazott a menetjegyiroda által kiadott jegyekkel 500-nál több nyaraló, kizárólag első és másodosztályu utaz.

A Balaton vidékére — amennyire megfigyelésünk a megállapítást lehetővé tette — 400-nál több egyén ment nyaralói, a dél-keletmagyarországi fürdőkre, valamint Vizaknára kiadtunk kétszáznál több menetjegyet.

A cseh fürdőkre utazott közvetlen jegyekkel 52 utaz, Wienbe kiadott jegyekkel 48, összesen 100 nyaraló.

Salzkammergutba kiadtunk 16 közvetlen menetjegyet.

Az utazók zömét a nők képezték, a férfiak, úgy látszik, csak a nők kísérei voltak, mert többnyire rövid idő múlva hazatértek.

Kik vannak abban a kellemes helyzetben, hogy a méregdrága nyaralást megengedhetik maguknak?

A gyógykezelést kívánó betegeken kívül, meggasdagodott hadstragszállítók, gyárosok, kereskedők és ügyvédek.

Tiszviselők kevesen mentek és akik mentek, nem mentek elsőrendű fürdőhelyekre, hanem falvakra vonultak vissza pihenni és

takarékoskodói. Sokan nyaralnak Nagyváradi környékén levő faluban.

Hogy el ne fejtessék, Kiss Dávid is elment üdülni, hetek óta járja a bibari hegycsúcsokat Remeztől Révkányáig és Jádvoigytől a Galbinaig és bele-belemez a gyalui havasokba.

Szívből kívánjuk, hogy mindenki, aki üdülni ment, jó egészséggel és derült kedélyben térjen haza.

Maga a menetjegyiroda igazgatója a Margitszigeten fog nyaralni.

A zöldségforgalmi bizottság megkezdte működését.

Lukács Ödön főjegyző a következő hírdetményt teszi közzé:

A zöldség, főzelék és gyümölcs Intéző Bizottság részéről a magyar kir. miniszteri felhatalmazás alapján a zöldség, főzelék és gyümölcs forgalomba hozatalis tárgyában kiadott 2400-1917 M. E. sz. rendelete alapján, valamint a magyar kir. miniszteriumnak ezen rendeletre módosításáról kiadott 2736-1919 M. E. sz. rendeletében tett rendelkezésekre képest az Országos közélet-mezési Hivatal elnökeinek jóváhagyásával a következőket hozom a közönség tudomására.

A zöldség forgalmát intéző bizottság hatásköre a friss zöldségnek, főzeléknek és gyümölcsnek közül az országos közélet-mezési hivatal megállapítása szerint tovább intézkedésig a következőkre terjed ki:

1. Zöldség és főzelékfélékből: vörös hegyes, párhagyma, dughagyma, sárgarépa, (murok)pa, reheszelyem, pasztinák, tök (főző és sütő), karalábé, kelkáposzta és egyéb kelfélék, fehéres és vörös fejekáposzta, ugorás, paradicsom, gumós zeller, fehérrépa (sült kerek, vagy kerétrépa) és az étkezés-, vagy cserszállásra használt röpök, paraj (lehető sperói) torma, friss cöves tengeri, zöldpaprika, zöldborsó, zöldborsó, saláta.

2. gyümölcsökből: szilva, dió, gesztenye.

As intézőbizottság a hatáskörébe felvett, vagy ezután felveendő terményekre (cikkek) megállapított, vagy ezután megállapítandó legmagasabb árakat időszakonként hirdetőnyilatkozattal közzé teszi. Ezen árak a piacokon, vásártérségen, vásárosoknál és közterületeken hatóságilag, egyébként pedig az országos zöldség, főzelék és gyümölcs forgalmi és kerületi megbízottainak hivatali helyiségében is kifüggesztendő.

Nagyváradi kerület felől a következő eljárások:

Nagyváradi, központi járás, elővárosi járás, bibarkeresztesi, szalárdi, berettyóújfalui, sárvári, margittai, székelyhídi, érmihályfalvai, cséffai, megyereszéki, tenkei, balényeri, béli, vaakói járások.

A kerület gépontja, illetve a megbízott székhelye Nagyváradi.

A megbízott neve Lakatos József. A megbízott a kerületében levő és hozzájuk bejelentett készleteknek elszállítása iránt az intézőbizottság utasítása szerint a részvény-társaságtól veit rendelkezéseinek megfelelően intézkedhetik, hogy az a végből szükséges szállítási igazolványokat teljesen kiadva, a szállításra jogosultaknak a megállapított jutalom befizetése ellenében kiadják.

A jutalék az elszállításra kerülő termény árának 4 (négy) százalékában állapított meg.

A szállítási igazolványok a Haditermény R. T. részére megállapított szállítási igazolványokkal azonosok. A szállítási igazolványokat olyan kerületekre néve, melyekben megbízott időlegesen nem működik, a rész-

vénytársaság igazgatója adja ki. A szállítási igazolvány kötelezettsége kiterjed a vasúton, hajón és gépkocsin történő szállításokra, azon kivételkel, hogy a belföldi forgalomban ezen szállítási módok mellett 1000 kilogrammot meg nem haladó küldemények szállítási igazolvány mentesek.

Postai küldemények nem esnek szállítási igazolvány kötelezettség alá. Konzervgyárak csak a részükre az intézőbizottság által engedélyezett contigensek erejéig vásárolhatnak. Ezeknek összes vásárlási ellenértéke alatt állnak és minden esetben jutalékkötelesek. Készletmennyei szintén az intézőbizottság intézkedése alá tartoznak és csak annak engedélyével szállíthatók.

Ausztriába szent küldemények szállítása minden mennyiségben és minden esetben szállítási igazolványhoz van kötve, mely igazolványokat a megbízott mindenkor a részvény-társaság rendelkezésére bocsátja. Postaküldemények Auszriába szállítási igazolvány nélkül szállíthatók.

Véleményre az érvényben levő eljárás szerint nyert kiviteli engedélyek előzetes bemutatása mellett minden esetben csak szállítási igazolvánnyal lehet szállítani. A szállítási igazolvány kötelezettsége 1917 augusztus 11-én lép életbe.

Mitől nyulós a kenyér?

Szeberényi Pál városi vegyész nyilatkozata.

Könnyű segíteni a bajon.

Mindenfelől érkezik a panasz hivatalokba, lapokhoz, hogy a városi kenyérlisztából készült kenyér nyulós, lúzsos és ehetsélen. Lukács Ödön főjegyző ennek következtében megvizsgáltatta a városi lisztet Szeberényi Pállal, a város vegyészével, aki nagy gondossággal és eszközlellemmel végezte feladatát.

Vizsgálatának eredményéről a következőket mondja a Tiszántúl munkatársának:

— Kifere évek, hogy városi vegyész vagyok a minden évben megújulnak augusztus táján a panaszok, hogy a kenyérliszt rossz, a belőle készült kenyér nyulós és bűzös. A baj oka a következő: Annál a gabonánál, amely kint állt a tarlón az esőn, a következő évben jelentkezik a belőle készült lisztben egy betegség. A korpa háján lép fel egy baktérium, amely a meleg levegőben kezd életre kelni, érvényesülni és hatni. Ez a *bacterium panificans viscosus*, a kenyéret nyulósra tevő baktérium, a mely néha egyes pekműhelyekben olyan mértékben jelenhetik, mintha regály volna a kenyereket ki kell lökni.

Orvoslára igen egyszerű: a kenyéret savanyú vízzel, borkősavval vagy citrommal kell degasztani a kisütés után gyorsan lehűteni.

Nem szabad a napon hagyni, mert a baj a 40-46 fokos melegben jelentkezik főként a a kenyérnek gyorsan le kell hűlni és hűvösön maradni. Mindenkinél, aki tannacrot kór a tekintetben, csak ezt mondhatom:

— Otárt borkősavat belő.

Ezzel eljett lehet venni, hogy a kenyér nyulós és bűzös legyen. Mert a liszt egészen jó, élvezhető és az egészségre nem ártalmas.

E meggyújtató nyilatkozat után, mely szakembertől ered, csak azt felfoghatjuk olvasóinknak, hogy kövessék az utasítást.

Három gyermek nadragulya-lakomája.

A Kolozsvári-utca 120. szám alatti tégnapelölt délután megdöbbentő eset történt. Három kis gyermek játék közben mérges nadragulyát evett a most mind a három az izr. kórházban fekszenek, állapotuk életveszélyes.

Délután a Kolozsvári utca 120. számú házában lakó családok gyermekei: az 5 éves Kovács József, a 3 éves Krass Anna és az 5 éves Tóth Béla, mielőtt szüleik a dolgo után jertek, három játzadoszték az udvaron. Valamelyikőjük tuskés nadragulyát szerzett, amelyet „dísznő“ nak neveztek el és dísznő-ölösdit játszottak. Felvadták a mérges gyümölcsöt és hozzáállták a „dísznő“ hoz. Mind a három ettek a nadragulyából.

Néhány perc múlva mind a három kis gyermeket rosszullet fogta a el, azó a kis Kovács József eszméletlen taláta hazatérő édesanyja.

Mind a háromat becszállították az israhilita szentgyógyintézet kórházába, ahol az orvosok azonnal gyomormosást alkalmaztak, a minden lehetőt megtették a mérge romboló hatásának megállítására. A három gyermek állapota annyira súlyos, hogy életbesamaradásukhoz alig van remény.

Kolontáry János rendőrfogalmazó még tegnap este folyamán megjelent az izr. kórházban, ahol kiballgatta a kis gyermekeket. Megindult az eljárás, hogy nem terhel a valakit gondatlanság vagy zulusztás a gyermekek balesetéről.

HIREK

Királyunk születésnapja és Szent István napja a székesegyházban.

Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök Fráter Barabás alispánhoz a következő iratot intézte:

Nagyságos Alispán ur!

Koronás királyunk személyéhez való törhetetlen ragaszkodás és Szent István örökének, hazánk földjének rajongó szeretete az az erőforrás, melyből a nemzet létéről való küzdésében táplálkozik. A negyedik évbe is bonyuló megpróbáltatásaink fokozottabb szükségével szemben, erőnk forrásává fog szolgálni, ha Szent István utódjának Ő Felsége IV. Károly királyunknak születési évfordulóját és nemzetünk ünnepeit: Szent István napját az Isten házában [imádásos lélekkel ünnepezzük.

E hó 17-én és 20-án reggel 9 órakor fogom megtartani az ünneplés istentiszteletet, melyre tisztelettel meghívom székesegyházunkba.

Nagyváradi, 1917. augusztus 7.

Gróf Széchenyi Miklós.

Hasonló levéllel kérésre meg a püspök a többi hatóságok fejeit is.

* Váry Albert — főügyezhelyet

tes. A hivatalos lap közli, hogy a király Váry Albert dr. budapesti királyi ügyésznek a főügyési helyettesi címet és jellegű adományozta. Váry dr. karrierje szép íven lendül felfelé. Mostani előléptetése csak egyik, remélhetően rövid megállóhelye annak a pályának, amely elől mindenkori elismerése, nagyrabecsülése és tisztelése takarítja el az akadályokat. Az új főügyezhelyettes kezében az előzetes országra idején olyan hatalom volt, amellyel megbízhatatlan volna a magyar sajtó a Váry nobilitás és megérdemelt, mindig kész regordal a sajtó kivételesen nehéz helyzete iránt, sőt, sőt, sőt a megőrlés eszközeihez, amelyek között pedig szabadon választhatott, hanem — néha politikájának következtetésével is — mindig a kiegyensúlyozott módjait kereste. Csak természetes így, hogy a sajtó is ószintán örül előléptetésének. Váry Albert hosszabb ideig tagja volt a nagyváradi ügyészségnek a kiváló arónoki képessége, nagy jogtudása és nemes emberi erényei miatt nagy népszerűségnek örvendett. Nyolc éve, hogy Budapestre helyezték át, ahol mindig a legnagyobb ügyekben szerepel a legfontosabb ügyekkel van megbízva. Előléptetése Nagyváradon is általában örömet keltett jogász körökben.

* Rekvirálják az esztergomi bazilika réztetejét. Esztergomból jelentik: A főszékelyország tetejének nagy része rézlemezekkel van befedve. Az elmúlt napokban jelent meg a katonai bizottság, hogy rekvirálja a tetejét az a részét, amely tiszta rézből áll a amely az épület óságnak védelemmel ellátása nélkül elvész. A rézlemezek leszedését már megkezdték.

* Temetés. Nagy részét mellett ment végbe tegnap délután Balogh János magyar kir. nyugalmazott pénzügyi titkár temetése. A halottas háznál megjelentek az elhunyt jóbarátai, osztrácsi és tisztelettel nagy számmal. Sulyok István ref. sepaas szép beszédet tartott az elhunyt felett, melynek végzetével az elhunyt díszes örökparaszóját feltették a négyes fogatu üveg dísz halottasi koszára és az impozáns gyászmenest a temetőbe indult, a hol örök nyugalomra helyezték. — A díszes temetést Velezovits Adolf és fia első nagyváradi temetési vállalkozás nagy pontossággal rendezte.

* Gyerekek árusíthatják az újságokat A belügyminiszter tegnap a magyar elispánjához írt szelvényben megengedte, hogy tekintettel arra, hogy az eddig újságárúkkal foglalkozó nők a férfiak miatt másutt keresnek munkát, a háború tartama alatt újságok árusítását má: 10 éven felüli gyerekek is végzhessek. Eddig a törvény szerint csak 14 éven felüli gyerekek árusíthattak újságokat; igaz ugyan, hogy a mindennapi életben az újságárúkat má: a rendelés előtt is számos 14 éven aluli gyerekeknek adott kegyeset, hiszen Nagyvárad utcáit is legnagyobbjából egészen gyerekek rikácsolás száguldják keresztül.

* Adomány a Kath. Növédő Egyesületnek. Osz. György Ignác és Nagyzebenből 10 koronát küldött szerkesztőségünkbe a Kath. Növédő Egyesület által gondozott hadilárvák Napközi Otthona javára. Rendeléstél helyére juttatjuk.

* Nagyváradi postások kinevezése.

A hivatalos helyen megígért körülből 2000 postás kinevezések egy részét a hivatalos lap tegnapi száma közli. E szerint kineveztek 11 felügyelőt főfelügyelővé, 51 főfelügyelőt felügyelővé, 8 tisztelet felügyelőt és 89 segédellenolet ellenőrré. E kinevezések következtében a nagyváradi postán szolgálatot tevők közül poste távára felügyelőt lettek: Földes Vilmos, Egri Rozsó és Kovács Andor főtitkek.

* Tovább közlekednek a fürdővonatok. Komcsi Alajos, a Szent László gyógyfürdő bérloje közli velünk, hogy a nagyváradi vasuti forgalmi főnökségnél tett lépései eredményre vezettek, a fürdő vonatok október 1-ig rendszeren közlekednek a Püspökfürdőbe. A közönség ezt megelégedéssel veszi majd tudomásul, mert a kiváló gyógyfürdő ugyszólván egyedüli szórakozása és üdülése.

Legújabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni Rákóczi-ut (Korona gyógyszertár mellett) Leibchenek főllárban. Telefonszám 827.

Barátky Gyula hentes és mészáros.

Nálam marhahus 7 K 60 fill.-ért, maximális áron alul 60 fillérral kapható.

Ciengeri-utca 19. szám és Velece, Gyár-utca 31. szám alatt.

OPOLLÓ MOZGÓ-SZÍNHÁZ
Pénteken
A vezércsillag
dráma 3 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

URANIA MOZGÓ-SZÍNHÁZ
Pénteken
A lelkek harca
dráma 3 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

7 gőzös 7 vitorlás elűjlesztése.

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Wolff-ügyadókség jelenté: Bivárbajóink a Biskajja öbölben 7 gőzöst és 7 vitorlást súlyasztottak el. Tonnatartalom még ismeretlen.

Az orosz kormány Moszkvában.

Budapest, augusztus 9. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: A Pétervárról visszatért finnországi főkörmányzó kijelentette, hogy az orosz kormány elhatározta, hogy Moszkvába költözik át.

VISSZADÓ MOZGÓ-SZÍNHÁZ

Szombat, vasárnap

Uj műsor.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

NYILTÉR.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Befőttes és uborkás üvegek megérkeztek minden kivitel és nagyságban Eladás nagyban és kicsinyben.

- Vizespohár finom csiszolt üvegből : : -26
- Borospohár finom csiszolt üvegből . . -32
- Sörspohár finom csiszolt üvegből . . -80
- Vizeskanca finom csiszolt üvegből . . 3-
- Borospalack finom csiszolt üvegből . . 2-
- Cukortartó színes finom csiszolt üvegből 2-
- Sótartó kristály finom csiszolt üvegből 2-
- Gyümölcsállvány finom csiszolt üvegből 3-
- Befőttestál fogóval finom csiszolt üvegből 3-
- Vizeskészlet színes finom aranyozással . 5-
- Boroskészlet színes finom aranyozással . 4-
- Sörkészlet színes finom aranyozással . 4-
- Likörkészlet színes finom aranyozással 4-
- Tésztákészlet finom majolika színezéssel 5-
- Kávékészlet színes finom aranyozással 10-
- Teáskészlet színes finom aranyozással 10-
- Mocskészlet színes finom aranyozással 10-
- Mosdókészlet színes finom aranyozással 12-
- Ruhákészlet színes finom aranyozással 40-

Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók minden kivitelben kaphatók. Megérkeztek

Konyha felszerelési áruk. Főzőedények. Táblaüveg. Porcellánárak. Képkerekezés művészies kivitelben. Ablaküvegezés!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg és porcellán nagykereskedés. Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz. Telefonszám 372.

Főszerkesztő:

Feloldó szerkesztő

Dr. KRÜGER ALADÁR

Dr. PAPP KÁROLY

FATALPU CIPŐGYÁR

HAAS LIPÓT,

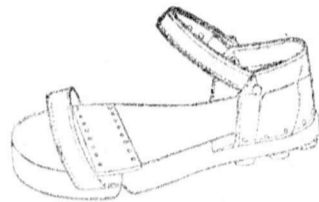
Fatalpu cipők:

25-28, 29-35, 36-39, 40-46.

Borju bőr 13:40, 15:80, 18:10, 22:20.
 Ia Hasított bőr 15:80, 18:70, 20:50, 25:70.
 Lóbox-éstehenbox 17:—, 20:50, 22:80, 27:50.

Fatalpu szandálok:

24-25,	26-28,	29-31,	32-35,
4-—,	4:10,	4:40,	4:90,
36-37,	38-40,	41-43,	44-46,
5-—,	5:50,	6-—,	6:10.

Látványos díszítés nélkül törvényileg védett megerősítéssel.

Gyárak, bányák, mezőgazdaságok, gyermekmenhelyek, intézetek és egyesületek engedményben részesülnek.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Telefonszám 4-63.

ESZAK LIDIA

Elsőrendű
 szobor

NAGYVÁRAD,
 Nagy Sándor-u. 1.
 Park-szálloda épületében.
 Interurbán telefon:
 11-53 szám.

A Szépliget-színház
 művésznőinek egye-
 dül művésztársa.
 Tiszteletet és átala-
 kítókat elvállalunk.
 Fűzők mérések után a
 leg-örvidebb idő alatt
 elkészítetnek.

Megnyílt az új szűcs és szőrmeáru üzlet

Rimanóczy-u. 2. Kolozsvári-palota

Raktáron tart elsőrendű szőrmekülön-
 legességeket, minden a szakba vágó
 munkálatokat szakszerűen elkészít. El-
 fogad átalakításokat és javításokat.

LEICNER JÓZSEF

külföldön képzett szűcsmester.

Telefon

Telefon

TÜZIFA

Waggon tételben, méter
 számra és felvágva kapható

JENEI M. CÉGNÉL

Szarvas-sor 27. Stern palota.
 Telefonszám 10-13.

Me grendeléseket felvesz

BANYAI JÓZSEFNÉ

Sztaroveszky-u. 2. Nagyhídő.
 Telefonszám 14-55.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádogos,
 vízvezeték és villanszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
 Zöldfa-épület.

Villanymotor, irógépek, kerék-
 párok, ellenőrző kasszák és
 gramfonok szakszerű javítása
 és állandó jókerban tartása.
 Bronzműves, lakatos és mű-
 szerész munkák elfogadtatnak.

Nagyvárad legszebb kirándulóhelye

Szent László Püspök Gyógy-Fürdő

Nagyvárad mellett

Fürdőüzem teljes!

Kénes hévíz források természetes forrása 42°C kénes hőforrását
 már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz,
 csontbajok, női betegségek és más fájdalmas betegségek ellen.

500 holdas fanyerdeő kézzel a város park mellett. — Villanyvilágítás az egész
 telepen és az összes szobákban. Nagyszobák nyári uszoda 26°C folyton befolyó
 forrásvízzel, uszátanítás, napfürdő, homokkúra. Fürdőismertetőt küld az igazgatóság.

Komzsik Alajos,
 a fürdő bérlője.

Vízvezeték-utcán szép kilátással
 egy családnak való ház eladó.

Felvilágosítást ad:

Dr. Jurik Gusztáv ügyvéd
 Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

Betűszedőtanulónak
 fiu és berakó tanuló-
 nak leány fizetéssel
 felvétetik

a Szent László-nyomda R.-t.-nél.